

นึ่งจริง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๔๐๔. เรื่อง “น้ำไหลนิ่ง”

กราบรบกวนหลวงพ่อบิยายความหมายของ น้ำไหลนิ่ง ของหลวงปู่ชา ว่าหมายถึงสมาธิหรืออะไรคะ ขอบพระคุณค่ะ

ตอบ : น้ำนิ่งแต่ไหล ถ้าเป็นของหลวงปู่ชานะ “น้ำนิ่งแต่ไหล” เราอ่านเจอเข้า น้ำนิ่งแต่ไหล แล้วมันถูกใจ

น้ำนิ่งแต่ไหล การทำความสงบของใจ การทำความสงบของใจใจ ใครจะฝึกหัดทำสมาธิๆ ใจ แล้วหลวงตาพระมหาบัวกับหลวงปู่เจี๊ยะท่านบอกใจ ทำสมาธิมันยังทำไม่เป็น ทำสมาธิมันยังทำไม่เป็น

ถ้าทำสมาธิเป็น เวลาเขาพูดมามันชัดเจนเลย น้ำนิ่งแต่ไหล

ถ้ามันไหลๆ คนทำสมาธิ เวลาความรู้สึกนึกคิดของตนมันไหลตลอดเวลา มันหยุดนิ่งไม่ได้ เวลามันหยุดนิ่งไม่ได้ มันไหลไป แล้วก็สร้างอารมณ์ว่าว่างๆ ว่างๆ มันก็ยังไหลของมันอยู่อย่างนั้นนะ มันยังไม่นิ่ง

แต่เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติ คนที่ทำสมาธิเป็นๆ ใจ เวลามันหยุดนิ่ง หยุดนิ่งไม่ใช่สร้างอารมณ์ เวลามันหยุดนิ่งๆ เวลามันหยุดนิ่งของมัน แต่มันมีพลังงานของมันใจ มันหยุดนิ่ง แต่น้ำขึ้นล่างมันไหล มันเคลื่อนไหวของมันตลอดเวลา

การเคลื่อนไหวตลอดเวลา น้ำมีออกซิเจน น้ำมีการเคลื่อนไหว น้ำไม่เน่า น้ำไม่เสียหาย แต่ไอ้คนที่สร้างอารมณ์ๆ มันทั้งไม่นิ่งและทั้งไม่ไหลใจ มันจับต้นชนปลายอะไรไม่ได้เลย ว่างๆ ว่างๆ

ทำสมาธิฯ สมาธิทำอะไร สมาธิมันเกิดที่ไหน

ถ้าสมาธิมันเกิด มันต้องเกิดที่จิต เวลาเกิดที่จิต เห็นไหม

คนเรามันทุกข์มันยากนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปปรารภนารื้อสัตว์ชนสัตว์ฯ ปรารภนารื้อสัตว์ชนสัตว์ก็รื้อหัวใจของสัตว์โลก

ฤๅษีชีไพรก่อนสมัยพุทธกาลเขาก็ทำสมาธิของเขา เวลาเขาบอกว่าเขาบรรลุธรรมฯ บรรลุธรรมด้วยอุपाทาน ด้วยความยึดมั่นถือมั่นของเขา นั่นมันเรื่องของเขา เพราะมันเป็นอุपाทานหมู่ มันเป็นความเชื่อ มันไม่ใช่ความจริง

มันไม่ใช่ความจริงเพราะอะไร

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไปศึกษาค้นคว้ากับเขา ศึกษาค้นคว้าแล้วมันไม่ใช่ชำระล้างกิเลสได้ตามความเป็นจริง เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์สร้างสมบุญญาธิการมา มันรอบคอบ มันฉลาด มันไม่มีสิ่งใดที่ตอบโจทย์ในหัวใจของตน มันก็ไม่เชื่อเรื่องอย่างนั้นไง

เวลาไม่เชื่อเรื่องอย่างนั้น ก็มาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของท่าน เวลามาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของท่าน ทำความสงบของใจเข้ามาก่อนๆ ถ้าใจมันสงบระงับ น้ำมันนิ่ง ทำให้หัวใจของตนนิ่ง นิ่งด้วยสติสัมปชัญญะ นิ่งด้วยจิตที่เป็นอิสระ ไม่อยู่ใต้อำนาจของพญามาร ไม่อยู่ใต้อำนาจของกิเลส

กิเลสมันเป็นอนุสัยนอนเนื่องมากับจิต แล้วมันไปศึกษาค้นคว้าธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมีวัฒนธรรมการประพฤติปฏิบัติเขาก็ทำมาแต่เนิ่นนาน แล้วเราประพฤติปฏิบัติ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์หรือไม่มีอำนาจวาสนา มันก็เป็นอุपाทานหมู่ไง มันทั้งไม่นิ่ง แล้วว่ามันไหล ก็ไม่ไหลด้วย เพราะอะไร เพราะมันตกวงค์ มันตกวงค์ไป มันส่งออกไป

จิตไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น

ว่างๆ ว่างๆ มันพาดพิงความว่างอันนั้น แล้วความว่างอันนั้นมันกดทับโดยความไม่คิด มันก็ว่าง แล้วว่างแล้วมันมีสติสัมปชัญญะจริงมากน้อยแค่ไหน

แล้วธรรมชาติของจิต จิตนี้มีหัตถ์จรรยนัก เวลามันคิดว่าว่าง มันก็ว่ามันว่าง เวลามันคิด มันมีจินตนาการของมันอย่างใด มันก็คิดว่ามันเป็นอย่างนั้น แต่มันไม่จริง ไม่จริงตอนไหน

ไม่จริงต่อเมื่อเวลามันภาวนาโดยถูกต้องชอบธรรมแล้ว มันจะ อ้อ! อันนี้ไม่ใช่ อันนี้ไม่ใช่ ถ้ามันถูกต้องชอบธรรมไป แต่ถ้าไม่มีความถูกต้องชอบธรรมมาเปรียบเทียบ มันก็ว่าของมันใช้อยู่อย่างนั้นนะ มันก็ยังหลงอยู่ว่าความคิดความเห็นของตนถูกต้องดีงาม

แต่ถ้าวันไหนถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา มันนิ่งของมัน มันนิ่งแล้วมันมีพลังงาน ตัวที่มันมีพลังงานนี้แหละที่ว่ามันไหล ที่ว่ามันไหล มันไหลของมัน น้ำนิ่งแต่ไหล

กรมอุทกศาสตร์ชัดเจนเลย น้ำขึ้น น้ำลง กระแสน้ำ เพราะอะไร เพราะทหารเรือเขาอยู่กับกระแสน้ำนะ แล้วกระแสน้ำ ดูละ เวลากระแสน้ำมันเกิดพายุรุนแรงขึ้นมา คลื่น ๒ เมตร ๓ เมตร เวลามันปกติ เรียบเหมือนกระจกเลย ไม่เห็นมีอะไรเลย แต่เวลามันเกิดพายุลมแรงขึ้นมา มันเต็มทีเลย นี่เป็นพายุลมแรงนะ

แต่โดยธรรมชาติของกระแสน้ำ กระแสน้ำอยู่ในมหาสมุทร มันทำให้มีชีวิต สิ่งมีชีวิตอุบัติขึ้นเกิดขึ้นมากมายมหาศาล แพลงก็ตอนอย่างนี้ ฉลามวาฬ ใ้อโฮ! มันไปกินของเขา นั่นนะ มันเป็นกฎธรรมชาติของเขา

แต่หัวใจของเรามันเป็นสิทธิของเรา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภัทรรูป ๕ มันมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๕ พระองค์

ธรรมะเป็นธรรมชาติ มันเป็นสัจธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราเป็นองค์ที่ ๔ แต่ถ้าเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ท่านก็มาตรัสรู้เองโดยชอบ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามสัจจะ ตามความเป็นจริง มันก็ต้องมีมรรคมีผลขึ้นมาในหัวใจของผู้นั้น

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นลิขสิทธิ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภณารื้อสัตว์ชนสัตว์ใจ ธรรมะ เราแปลตลอด ไม่มีกำมือ เราไม่เคยทำอะไรเลย เราแปลตลอด

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแบบตลอด พร้อมให้เราพิสูจน์ตรวจสอบตลอด แล้วเราต่างหาก เราต่างหากเราจะมาประพฤติปฏิบัติของเราให้มันเป็นสัจจะเป็นความจริงของเราขึ้นมา

ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา เห็นไหม เวลาโดยธรรมและวินัยนี้ ศีล สมาธิ ปัญญา สมาธิคือสมาสมาธิ สมาธิคือใจที่มันหยุดนิ่ง ถ้าใจหยุดนิ่งขึ้นมา

แต่เวลาผู้ที่มีปัญญา หลวงปู่ชาท่านบอกเลย เวลาเป็นสมาสมาธิ ใจมันหยุดนิ่ง น้ำนิ่ง แต่มันไหล น้ำนิ่งแต่ไหล

ดูสิ ดูน้ำตก น้ำตกเวลาที่มันสูง โอ้โฮ! มันทิ้งตัวลงมาจากหาคาล เสียงนี้ดังทั่วไปหมดเลย นี่มันไหล มันไหลของมัน มันมีพลังงานของมัน

บึงที่บึงตาย เวลาบึงหนองที่มันตาย น้ำมันหยุดนิ่ง โดยธรรมชาติถ้าน้ำมันน้อย มันระเหิดไปหมดนะ แล้วก็หายไป เหลือแต่ดินที่แตกกระแหง หมด

ถ้ามันมีกำลังของมัน ถ้าจิตมันสงบเป็นสมาสมาธิ มันไหลของมัน มันมีกำลังของมัน มันตื่นของมันตลอดเวลา

สมาสมาธิคือจิตตั้งมั่น เวลาจิตตั้งมั่น จิตเป็นอิสระที่ไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น แล้วมันมีเหตุของมัน คือคำบริกรรม คือปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันหยุดนิ่งของมัน หยุดนิ่งด้วยพลังงานมากน้อยแค่ไหน ถ้าพลังงานมากขนาดไหน มันก็หยุดนิ่งได้นานเท่านั้น สมาธิได้สั่งได้ยาวขึ้นมา มันเป็นสมาสมาธิโดยข้อเท็จจริงของมัน

ถ้าข้อเท็จจริง น้ำนิ่งแต่ไหล ไม่ใช่ นั่งสัปหงกโง่งว่ง สมาธิเป็นสมาธิจนกรนนะ ยังว่าเป็นสมาธิอยู่

เวลาที่มันหยุดนิ่งๆ เราก็รู้เท่าทันมัน ผู้ที่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติใหม่ ปัญญาอบรมสมาธิๆ เวลาปัญญามันไล่ต้อนจนความรู้สึกนึกคิดใจ

ความคิดทั้งหมดเป็นสมุทัย โดยธรรมชาติของมัน ความคิดทั้งหมดเป็นสมุทัย ความคิดของสามัญสำนึกของคนมันมีกิเลสโดยธรรมชาติของมันอยู่แล้ว ต้นข้าวของมันคืออวิชชา แล้วเราคิดจากอวิชชา คิดจากความไม่รู้ แล้วมันจะรู้ได้อย่างไร

คิดจากความไม่รู้ แต่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ แล้ววางธรรมและวินัยนี้ให้เราฝึกหัดอย่างนี้ ถ้าเราฝึกหัดอย่างนี้ มันก็ต้องฝึกหัดจนเป็นของเราขึ้นมาจนจิตมันหยุดนิ่ง แต่มันไหล มีพลังงาน นี่คือมันข้อเท็จจริงใจ

ไอ้กรณีนี้มันเป็นการยืนยันว่า ทำสมาธิเป็นหรือทำสมาธิไม่เป็น

ถ้าคนทำสมาธิเป็นพูดได้ นานิ่ง จิตมันนิ่ง แต่มีพลังงาน

ไม่ใช่ว่า โอ้ย! จิตมันนิ่งนะ แล้วมันโครมครามๆ

โครมครามอะไร

สิ่งที่ความรู้สึกใจ พลังงานของมันไง มันมีกำลังของมันนะ กำลังของมัน

กำลังของมันคืออะไร

พิศุจน์ พิศุจน์ด้วยเวลาจิตมันสงบแล้ว ถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง แล้วปัญญา ปัญญาคือสังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง

โดยธรรมชาติสามัญสำนึกของคน คนมันคิดได้ทำได้ทั้งนั้น แต่มันคิดได้ทำได้โดยได้อำนาจของกิเลส เพราะไม่เคยทำความสงบของใจได้

แต่ถ้าใจของใครสงบระงับแล้ว สงบก็คือสงบไป สงบมันก็เป็นตัดตอน ตัดตอนหนึ่งนะ สมาริก็เป็นสมาริ ตัดตอนเลย ตัดตอนว่าคิดไม่ได้ คิดไม่เป็น หาไม่ได้

แต่เวลาเราฝึกหัด เราเป็นปุถุชนคนหนา เราถ้ามันมีความรู้สึกนึกคิดมาก พุทธจริตคือความคิดมาก คนฉลาด ถ้าคนฉลาดคิดมากๆ คิดมากก็คิดโดยกิเลสใจ ก็ต้องพยายามทำความสงบของใจเข้ามา คือทำสมาธิสมาธิเข้ามา กับปริกรรมพุทโธๆ จากความคิดที่มันคิดมาก คิดฉลาดนั้นนะ ให้มันคิดพุทโธๆ พุทโธจนตัวมันเองเป็นพุทโธ พุทโธคือมันคิดไม่ได้

ถ้ามันยังพุทโธๆ เพราะมันคิดพุทโธ ธาตุรู้ จิตนี้เป็นธาตุรู้ อารมณ์ความรู้สึกคือสิ่งที่ถูกรู้ มันก็คิดพุทโธๆ ใจ ถ้ามันเป็นธาตุรู้ จิตนี้เป็นธาตุรู้ ถ้ามันคิดตามความพอใจของมัน มันก็คิด อารมณ์โลกใจ คิดแต่ตามกิเลสใจ

เราก็บังคับ บังคับให้มันคิดตามอำนาจ ตามกำลังของมัน ให้มันคิดพุทโธๆ นี่คำบริกรรม พุทโธๆ เราแยกเลย พุทโธๆ จนพุทโธไม่ได้ พุทโธไม่ได้ เพราะสิ่งที่มันพาดพิง สิ่งที่ถูกรู้ มันปล่อยหมด มันเป็นตัวมันเองโดยที่พุทโธไม่ได้ โดยข้อเท็จจริง

นี่ก็เหมือนกัน ใช้ปัญญาอบรมสมาธิๆ จนกว่ามันจะสงบระงับได้ ถ้ามันสงบระงับได้

คนทำสมาธิเป็นน้อยนัก ทุกอย่างแล้วทำสมาธิปลอม สมาธิโกหก สมาธิสร้างภาพ สมาธิคิดเอาเอง ไม่เป็นสมาธิ มันเลยไม่รู้จักน้ำนิ่งแต่ไหลไป

เวลามันเป็นสัมมาสมาธิแล้วมันตัดตอนเลยนะ ตัดตอน หมายความว่า ถ้ามันคิดมันก็ คิดแบบโลกเก่าๆ มันไม่คิดเห็นอริยสัจ ๔ ใจ นี่ใจ จิตเห็นอาการของจิตใจ จิตสงบแล้วถ้ามันโน้ม ไปเห็นอาการของจิต

อันนี้มันไม่ใช่สมาธิ มันไม่สงบ แล้วก็อุปาทานขึ้นมาอีก

จิตเห็นจิต เห็น เห็นอย่างไร

ถ้ามันเห็นด้วยความซื่อสัตย์ เวลามันเห็นตามความเป็นจริงนะ สมถกรรมฐานยกขึ้นสู่ วิปัสสนากรรมฐาน ถ้าไม่มีสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานไม่มี เป็นไปไม่ได้เลยที่มันจะมี เป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้เพราะอะไร เป็นไปไม่ได้เพราะมันคิดโดยกิเลสใจ เพราะมันคิดโดย อวิชชาใจ

เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัตินะ เวลาจะสมุทเฉจปหาน มันจะไม่มีสมุทัย เจือปนเข้ามาเลย อย่างที่ว่า ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ในโลกนี้ไม่มี เวลาแม้แต่ทองคำ ก็ยัง ๙๙.๙๙

แต่เวลาถ้ามันจะมรรคสามัคคี สะอาดบริสุทธิ์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ พอ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ขึ้นมา เวลามันสมุจเฉทปหาน เพราะมันสมดุลพอดีของมันไง มันต้องสะอาดบริสุทธิ์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เลย

แล้วเวลาสะอาดบริสุทธิ์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ มรรคสามัคคี จากมรรคเป็นองค์ ๘ รวมกัน มรรคสามัคคี มันเลยสมุจเฉท เวลามันสมุจเฉท นั่นนะมันจะพิสูจน์ว่ามันสะอาดบริสุทธิ์หรือไม่ สะอาดบริสุทธิ์ไ้ ว่ามันจะเป็นจริงหรือไม่เป็นจริงไ้ นั่นแหละเขาเรียกว่าดับทุกข์ ดับทุกข์คือ ขณะนะ ไม่เป็นไม่รู้จักหรรอก

นี่พูดถึง ถ้าน้ำนิ่งแต่ไหล มันเป็นการยืนยันว่าสัมมาสมาธิถูกต้องชอบธรรม

สมาธิคือสมาธินะ เห็นไหม บอกว่า สมาธิคือมันตัด

จากที่ว่าเรามีความรู้มาก มีความเข้าใจมาก สติปัฏฐาน ๔ เข้าใจได้หมดเลย เวลาสิ่งที่ ญารู้ คืออำนาจวาสนาการเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์มีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ สิ่งที่ญรู้มันพร้อมกับการ เกิดไ้ พร้อมกับการเกิดเพราะอะไร เพราะเกิดเป็นคน เกิดเป็นเทวดา เกิดเป็นอินทร์ เกิดเป็น พรหม เกิดนรกอเวจี เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน เกิดเหมือนกัน เพราะเกิดสถานะคือภพชาติ ภพชาติ ไ้ สถานะใด มีความรู้สึ้อย่างไร

การเกิดเป็นมนุษย์มีสัญญาตญาณของขันธ์ ๕ มีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ นี่สัญญาตญาณของ มนุษย์ ธรรมชาติมันก็มีอยู่อย่างนี้ เพราะอะไร เพราะในสถานะของความเป็นมนุษย์ มนุษย์ รอมรับอยู่ไ้ มันก็คิดของมันโดยธรรมชาติของมันอยู่อย่างนี้ เพราะอะไร เพราะเราเกิดเป็น มนุษย์เป็นภพชาติหนึ่ง เว้นไว้แต่ตายไปแล้ว ตายไปเกิดในสถานะใด นั่นก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ฉะนั้น เวลาสถานะของความเป็นมนุษย์ มันก็คิดแบบมนุษย์นี้แหละ มันโดย สัญชาติญาณมันมีของมันอยู่ เพราะเรามีวาสนามาเกิดเป็นมนุษย์ เพราะอย่างนี้มันก็เป็นโลกี ยะ มันก็เป็นโลกไ้ ก็เกิดจากโลกไ้ เกิดจากภพไ้ เกิดจากจิตที่เกิดเป็นมนุษย์ เกิดจากจิตที่เกิด เป็นเทวดา เกิดจากจิตที่เกิดเป็นพรหม จิตเหมือนกัน จิตดวงเดียวกัน แต่ขณะที่เกิดมาแล้ว สถานะอย่างนั้น

ฉะนั้น พอเวลาเกิดเป็นมนุษย์แล้ว มันมีกิเลส มีวิชา มีความไม่รู้ เวลาศึกษาธรรมะ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ศึกษาด้วยความรู้นั้นแหละ แต่เป็นแนวทาง แล้วก็ฝึกหัดปฏิบัติ

ถ้าทำสมาธิได้จริง ทำสมาธิได้เป็น มันตัด สมาธิจบ ปัญญาจะตัดกิเลส

แล้วปัญญาเกิดอย่างไร

จิตเห็นอาการของจิต

พระโดยส่วนใหญ่ในวงการประพาสปฏิบัติ ช่องทางนี้รู้ไม่ได้ เห็นไม่ได้ แต่มันไปรู้ได้เห็น ได้โดยจินตนาการ ฉะนั้น พอจินตนาการ มันไม่ได้ชำระล้างกิเลสแม้แต่เล็กน้อย มันไม่เคยเห็นกิเลส แล้วไม่เคยจับต้องกิเลสได้ แล้วไม่เคยชำระล้างกิเลส มันก็เลยเท่ากับไม่ได้ประพาสปฏิบัติสิ่งใดเลย ทำพอเป็นพิธี

พระที่ว่าขณะไม่ต้อง ขณะไม่มี เพราะเขาไม่รู้ไม่เห็นตามความเป็นจริงไง ถ้ามันจะรู้จะเห็นตามความเป็นจริง แม้แต่สมาธิใจ น้ำนิ่งแต่ไหล ใจน้ำนิ่งแต่ไหลนี้มันยืนยัน

คนเป็นนะ เวลาทุกข์ของใคร วาสนาของใคร อันนี้เป็นของหลวงปู่ชา

เราฟังที่แรก เออ! ไซ้ น้ำนิ่งแต่ไหลคือสมาธิ เพราะอะไร เพราะน้ำนิ่งแต่ไหล มันมีพลังงานของมัน แต่มันยังยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่ได้ ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา น้อมไปเห็นกาย

ถ้าไม่เห็นแล้วมันก็น้อมไป ฝึกหัดหาหนทางให้เห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง

ต้องตามความเป็นจริงนะ

ถ้าตามอุปาทาน ตามจินตนาการ จะลุ่มลูกคลุกคลานอยู่อย่างนั้น

แล้วตรงนี้อยู่ที่วาสนา อยู่ที่อำนาจวาสนา เพราะจะบังคับให้เป็นทุกคน เป็นไปไม่ได้ มัน เป็นไปไม่ได้ เห็นไหม เอ็นทรานซ์ เวลาสอบได้ ใครสอบได้ก็คือสอบได้ ใครสอบไม่ได้ก็ไปเอ็น เอไอใหม่หรือไปเรียนมหาวิทยาลัยเปิด

ไอ้นี้ก็เหมือนกัน ถ้ายกขึ้นไม่ได้ก็ยกขึ้นไม่ได้อยู่อย่างนั้นแหละ ถ้ามันยกขึ้นได้ นี่ไง กำลัง
 ใจ ที่ว่าน้ำนิ่งแต่ไหล มีกำลังมากน้อยขนาดไหน แล้วกำลัง เวลามันรู้มันเห็นแล้วมันจับต้องได้
 แล้ว มันก้าวเดินไปได้ไหม

ถ้าก้าวเดินได้ มัคโค ทางอันเอก เห็นไหม ศีล สมาธิ ปัญญา ปัญญามันจะเกิดขึ้น สมาธิ
 จับ ปัญญาตัด ถ้ามันตัดได้ตามความเป็นจริง ขึ้นของปัญญาเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ

น้ำนิ่งแต่ไหล ขึ้นของสมาธิ ขึ้นของสัมมาสมาธิถูกต้องชอบธรรม เพราะน้ำนิ่งแต่ไหล
 ไม่ได้พูดเรื่องปัญญาเลย

ของหลวงปู่ดุลย์ ความคิดทั้งหลาย ความคิดทั้งหมดเป็นสมุทัย ผลของมันเป็นทุกข์

สมุทัยคือกิเลสใจ

จิตเห็นจิตเป็นมรรค

นี่ไง ถ้ามันทำความสงบของใจได้ คิดเท่าไรก็ไม่วู้ ต้องหยุดคิด พอหยุดคิดแล้ว หยุดคิด
 ใจ

ถ้าจิตเห็นจิตเป็นมรรค ผลจากการจิตเห็นจิต คือวิปัสสนาจนถึงที่สุดแล้ว นี่ไง ผลของ
 มันคือนิโรธ ผลคือการดับทุกข์

ความคิดทั้งหลาย ความคิดโดยสามัญสำนึกของมนุษย์ ความคิดโดยโลกๆ ความคิด
 ทั้งหมด คิดจากอวิชชา คิดจากความไม่รู้ เป็นสมุทัยทั้งหมด ผลของมันคือทุกข์

จิตเห็นจิตเป็นมรรค ผลจากการจิตเห็นจิตเป็นนิโรธ คือการดับทุกข์ คือขณะใด

นี้พูดถึงว่าเป็นสัจจะเป็นความจริง

ถ้าหลวงปู่ชาท่านพูดของท่านเอง น้ำนิ่งแต่ไหล

เราว่าน้ำนิ่งก็คือนิ่งหยุดกับที่เลย เดียวก็เอน น้ำเอน น้ำเสีย แต่น้ำ โดยธรรมชาติของมัน
 ต้องเคลื่อนไหวของมัน

จิต จิตธาตุรู้ ธรรมชาติที่รู้ มันนิ่ง นิ่งโดยที่รู้ว่ารู้เท่าทันตัวเอง

ไหลคือพลังงานที่มันมีของมัน ตื่น ตื่นชัดเจน ภายนอก ภายใน โดยถูกต้องชอบธรรม

นี่คือน้ำนิ่งแต่ไหล จบ

ถาม : ข้อ ๒๔๐๕. เรื่อง “อยากให้ที่บ้านมีความสุข ควรเริ่มต้นอย่างไร”

กราบนมัสการหลวงพ่อกุญแจต้องเจอเหตุการณ์ต้องเลือกระหว่าง

๑. ทำงานใช้ชีวิตตามพ่อแม่ ซึ่งเป็นการขัดต่อหลักเหตุผล แต่พ่อแม่ชอบใจ

๒. ใช้ชีวิตตามศีลตามธรรม แต่ต้องทะเลาะกับพ่อแม่ อย่างเช่น แค้ขับรถไปวัด ทางบ้านก็ไม่เห็นด้วย ตอนนี้เกิดความกดดันและได้เถียงมาก

อยากขอคำแนะนำจากหลวงพ่อกุญแจ ว่าควรทำอย่างไร ตอนนี้ก็ยังไม่ออกว่าควรคิดอย่างไร ทำอะไร

เหตุการณ์ทะเลาะกับพ่อแม่เกิดขึ้นเมื่อวันก่อน หนูร้องไห้หนักมาก เพราะรู้สึกอึดอัด ณ ตอนนี้เองก็พยายามไม่นึกเรื่องเหล่านั้น เพราะไม่รู้ว่าต้องคิดอะไร ทำอย่างไร อยากให้ที่บ้านมีความสุข

ตอบ : จบลงที่ว่า อยากให้ที่บ้านมีความสุข

ถูกต้อง เราเห็นด้วยนะ

เพราะเวลาการเกิดไง เราไม่เห็นคุณค่าอะไรเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วเลย สิ่งที่ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วนี้ไง เวลาการเกิดไง การเกิดนะ มนุษย์ถ้าเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เกิดโดยโอปปาติกะ เกิดโดยอำนาจเวรกรรม กรรมดีได้เกิดเป็นเทวดา กรรมชั่วได้เกิดนรกอเวจี เกิดโดยอำนาจของกรรม กรรมนี้พาเกิดทั้งสิ้น

ทีนี้เวลาเราจะมาเกิดเป็นมนุษย์ไง เราเกิดเป็นมนุษย์ ก็กรรมนั้นละพาเราเกิด กรรมดีๆ มนุษย์สมบัติพาให้เราเกิด แต่การเกิดเป็นมนุษย์มีกายกับใจ เพราะมีร่างกายนี้ถึง

ต้องอาศัยไข่ของแม่ สเปิร์มของพ่อ แล้วเวลาปฏิสนธิขึ้นมาแล้วอยู่ในครรภ์อีก ๙ เดือน การเกิดเป็นมนุษย์ต้องอาศัยพ่อ อาศัยแม่

คำว่า “อาศัยพ่อ อาศัยแม่” เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลามาเกิดก็อาศัย พระเจ้าสุทโธทนะ นางมหายา เกิดจากพ่อจากแม่ เห็นไหม การเกิดเป็นมนุษย์นี้ พระพุทธศาสนาจะมากเกิดบนโลกนี้ไง ถ้ามากเกิดบนโลกนี้

เพราะบนโลกนี้มีกายกับใจ เทวดา อินทร์ พรหมเขามีแต่ทิพย์สมบัติ นรกอเวจีเขาก็มี แต่จิตวิญญาณของเขา นี่การเกิดเป็นมนุษย์ๆ การเกิดเป็นมนุษย์ต้องมีพ่อแม่ ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงได้อบรมบ่มเพาะว่า พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูกเพราะพ่อแม่ให้ชีวิตนี้มา

คำว่า “พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก” ก็เฉพาะพ่อแม่กับลูก ไม่ใช่เป็นพระอรหันต์ในวัฏฏะ

ถ้าเป็นพระอรหันต์ในวัฏฏะ เห็นไหม จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ชำระล้างอวิชชา ชำระล้างอวิชชาคือเหตุให้เกิดกรรมดี และกรรมชั่ว ถ้าเหตุให้เกิดกรรมดีกรรมชั่ว เพราะการละเหตุกรรมดีและกรรมชั่ว

แล้วในการประพฤติปฏิบัติ สุขกับทุกข์ อภัยากฤต อุเบกขาๆ นั้นนะ ทำลายภवासวะ ทำลายภพนั้น ถึงเป็นพระอรหันต์โดยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้เองโดยชอบ โดยมรรคญาณ โดยมรรค ๘ ถึงเป็นพระอรหันต์โดยวัฏฏะ คือตั้งแต่เทวดา อินทร์ พรหม ทุกอย่าง ยอมรับความเป็นพระอรหันต์ แล้วเคารพบูชาความเป็นพระอรหันต์อันนั้น คือเป็นพระอรหันต์เกิดมาจากท่ามกลางพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาสอนถึงเหตุและผล ถึงบุญคุณ

ฉะนั้น พ่อแม่ถึงเป็นพระอรหันต์ของลูก

แต่พระอรหันต์ทำไมไม่ส่งเสริมให้ไปวัดละ พระอรหันต์ต้องส่งเสริมให้ไปวัดสิ ทำไมพระอรหันต์ถึงลูกไว้ แค้ขบถไปวัดยังไม่พอใจเลย แล้วเป็นพระอรหันต์ได้อย่างไรละ พระอรหันต์ทำไมไม่เห็นคุณงามความดี ทำไมไม่ส่งเสริมในการประพฤติปฏิบัติละ

มันเกิดจากกรรมเก่า กรรมใหม่ไง มันเกิดจากเวรจากกรรม เพราะอะไร

เพราะการเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ การเกิดในประเทศอันสมควร เกิดในประเทศไทย ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ศาสนาพุทธ สังคมส่งเสริมให้การประพฤติปฏิบัติให้เจริญงอกงาม

แต่เวลาเราเกิดแล้ว ครูบาอาจารย์ที่ว่าไปเกิดเป็นชาวไร่ชาวนา ไปเกิดเป็นพ่อแม่ที่สัมมาทิฐิ พ่อแม่ที่ต้องการบุญกุศล พ่อแม่ส่งเสริมให้ลูกออกบวช พ่อแม่ส่งเสริม ส่งเสริมหมดเลย เห็นไหม

เกิดในประเทศอันสมควรมีอยู่ ๒ ประเด็น

ประเด็นหนึ่งเกิดในประเทศชาติ

อีกประเด็นหนึ่งเกิดจากพ่อจากแม่

ถ้าพ่อแม่เป็นสัมมาทิฐิ พ่อแม่ที่ฝึกฝั พ่อแม่ที่มีคุณธรรมในหัวใจ เห็นไหม พ่อแม่เยอะแยะเลย พาลูกมาวัด พ่อแม่เลย พยายามอบรมบ่มเพาะ ลูกๆ จะไปเรียนเมืองนอก ไปเรียนตะวันตก รีบๆ พาลูกมาปลูกฝังไว้ก่อนเลย อย่าให้เชื่อนอกพระพุทธศาสนา ให้เชื่อในพระพุทธศาสนา แล้วให้ศึกษาค้นคว้าให้เป็นสัจจะความจริงขึ้นมา นี่เวลาพ่อแม่ที่ดีงาม

เกิดในประเทศอันสมควร เกิดจากพ่อแม่ที่เป็นสัมมาทิฐิ พ่อแม่ที่เห็นถูกต้องชอบธรรม ก็จะส่งเสริมลูกให้ไปวัดไปวา ให้ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ ให้เขาเป็นคนดีใจ ไม่ให้เขาไปคบเพื่อนไม่ให้เพื่อนพาออกเล่นการพนัน ไม่ให้เพื่อนออกไปทางกระแสสังคมทางโลก ให้ไปเกิดทุกข์ยาก เกิดการหลอกลวง เกิดการปล้นชิง เกิดการทำลายตนเองงุนงง ถ้าพ่อแม่ที่ดีงาม

เราเกิดในประเทศอันสมควรไง เกิดในประเทศที่พ่อแม่เป็นสัมมาทิฐิถูกต้องชอบธรรม เพราะไปวัดไปซัดไปเกล่าทำให้ลูกเราเป็นคนดี ทำให้ลูกเรารักพ่อแม่มากยิ่งขึ้น ทำให้ลูกของเราเป็นผู้ที่มีคุณธรรม มันของดีทั้งนั้นนะ

แต่นี้ไม่ได้

ฉะนั้น อยู่ที่ว่ากรรมของสัตว์ ถ้ากรรมของสัตว์แล้ว เข้าสู่คำถาม

๑. ทำงานใช้ชีวิตตามพ่อแม่ซึ่งเป็นการขัดต่อหลักเหตุผล แต่พ่อแม่พอใจ

ก็พอใจอย่างนั้นนะ พ่อแม่โดยส่วนใหญ่แล้วก็อยากจะให้ลูกอยู่ในโอวาท อยากให้ลูกทำความดี เราก็ทำตามนั้นนะ เราเป็นลูก คำว่า “เชื่อฟังๆ” เราก็เชื่อฟังโดยน้ำใจของพ่อของแม่

แต่งงานของมนุษย์มันมีอยู่ ๒ ประเภท

ประเภทหนึ่งคืองานหาปัจจัยเครื่องดำรงชีพ งานทางโลกหาปัจจัยดำรงชีวิต

แต่งงานอีกงานหนึ่งคืองานเห็นผลประโยชน์ส่วนตน ความเห็นของตน การที่จะให้ตนได้มีดวงตาเห็นธรรม ตนมีคุณธรรมในหัวใจ

เพราะเกิดในโลกนี้ เราก็เห็นแล้วว่าเกิดมาแล้วมันทุกข์มันยากขนาดไหน เกิดมาแล้วอยู่ในสังคม ถ้าเราเป็นสัมมาทิฐิ มีสติปัญญา เราก็ประคองชีวิตของเราให้ถูกต้องชอบธรรมได้ แต่ถ้าสติเราอ่อนแอหรือเราประชดชีวิตต่างๆ ทำแต่ตนเอง เกิดโทษเกิดภัย สร้างเวรสร้างกรรมทำลายตนเอง แล้วทำลายคนอื่น ทำลายสังคม ทำลายไปหมดเลย

ถ้ามีสติมีปัญญา มันใคร่ครวญอย่างนี้ได้ไง

เราก็ต้องมึนงาน ๒ ประเภท

ประเภทหนึ่งคือการหาปัจจัยดำรงชีพในชาติในตระกูลของเรา

งานอีกประเภทหนึ่งคืองานหาคุณธรรมในหัวใจของเรา พยายามสร้างคุณงามความดีในหัวใจของเรา

เราเกิดมา เรามีสติมีปัญญา เราคัดเลือกของเราได้

แต่ถ้าเป็นที่ว่าพ่อแม่เขาชอบอย่างนั้น พ่อแม่เขาขัดแย้งอย่างนั้น เราก็พยายามไปพยายามทำคุณงามความดีของเรา แต่อุดมการณ์ของเรา เราก็เก็บไว้ในใจของเรา เราก็หาเวลาของเรา ทำของเราได้มากได้น้อยขนาดไหน เราก็ทำของเราเพื่อความสุขสงบในครอบครัว

นี่เขาบอกว่า อยากให้บ้านสงบสุข

เราทำของเราอย่างนั้นนะ เราก็สร้างคุณงามความดีของเรา พ่อแม่เขาก็มีสติมีปัญญาเหมือนกัน เขาก็จะสังเกตว่าเราจริงจังขนาดไหน เรามั่นคงขนาดไหน ถ้าเราทำจริงจัง เราทำมั่นคงขนาดไหนนะ เราทำงานทางบ้านให้สมบูรณ์แบบแล้ว เราก็หาเวลาฝึกหัดภาวนาของเราถ้าเป็นไปได้

นี่ข้อที่ ๑.

๒. ใช้ชีวิตตามศีลตามธรรม แต่ต้องทะเลาะกับพ่อแม่ อย่างเช่นแค่ขับรถไปวัด ทางบ้านก็ไม่เห็นด้วย ตอนนี่เกิดการกดดันและเกิดการโต้เถียง อยากขอคำแนะนำจากหลวงพ่ोज้าค่ะว่าควรทำอย่างไร

ถ้าเราคุยกันด้วยเหตุผล เหตุผลว่าพูดกันดีๆ

ก็เกิดเป็นมนุษย์ไง เกิดเป็นมนุษย์แล้ว ทำงานก็ทำงานไป ทำงานเพื่อครอบครัวชาติตระกูลก็ทำแล้วไง ทำของเราแค่นี้ แล้วก็ขอเวลาส่วนตัวบ้าง เรื่องส่วนของเรา เราก็ทำของเรา แต่มันสำคัญที่ว่าจะต้องทำความดีของเราให้ชัดเจนขึ้นมา

แล้วศรัทธาไง ศรัทธา อจลศรัทธา ศรัทธาของเรา ถ้าศรัทธา แล้วคนที่มีวาสนานะ เขาคบมิตรดี คบเพื่อนที่ดี คบเพื่อนที่ชอบในศีลในธรรมด้วยกัน คบเพื่อนที่ดีใจ

แล้วในศีลในธรรม อย่าถึงเวลาเหลาะนะ ถึงเวลาแล้วคบเป็นศีลเป็นธรรมขึ้นมา เพราะในวัดในวามันก็มีเป็นกลุ่มเป็นก้อน เป็นอะไรร้อยแปดไปหมดนะ ใ้ฉันนั้นมันกรรมของสัตว์

คนเรา แม้แต่ตัวเราเอง เวลาเราศรัทธาเรามั่นคง เราก็คิดของเราได้ปลอดโปร่งทั้งคืน วันใดมันเกิดการกระทบกระทั่ง วันใดมันเกิดการขาดแคลนขึ้นมา เราก็ต้องคิดแล้ว หาทางแก้ไข แต่ถ้าคนมีสติปัญญา เขาก็แก้ไขของเขาอยู่ในวงศีลวงธรรม

แต่เวลาคนของเรามั่นชัดซึ้ง ชัดแย้งขึ้นมา เวลามันแก้ไข มันแก้ไขโดยกระแสสังคม กระแสโลก กระแสโลกก็เล่ห์กลไง ถ้าเล่ห์กลขึ้นมา เห็นไหม

ในการประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่น่ากลัวที่สุดคือกิเลสในหัวใจของคน

แล้วกิเลสในหัวใจของคนนะ เพื่อนฝูงด้วยกัน คนที่ใกล้ชิดกันนี้แหละ เวลาเขามีความจำเป็นของเขา แล้วเขาไม่บอกเราไง เขาหักเลยอย่างนี้ เราก็เสียใจเนาะ แต่ก็กรรมของสัตว์ กุสลา ธมมา อกุสลา ธมมา ถ้าไม่ได้ทำอะไรมา คงไม่เจอเหตุการณ์อย่างนี้ ถ้าเราทำแต่คุณงามความดีมา เราก็จะเจอแต่หมู่คณะที่ดี เพื่อนฝูงที่ดี แต่หายากมาก

สุดท้ายแล้วให้พึ่งตนเอง พึ่งตนเองโดยหลัก

แต่คนเรามันเป็นสัตว์สังคม มันก็มีเพื่อนมีฝูงเป็นเรื่องธรรมดา ถ้ามีเพื่อนมีฝูงเป็นเรื่องธรรมดา แล้วมีเพื่อนมีฝูงแล้วมันก็อยู่ที่ทำไมเรามาเจอคนนี้ ทำไมเรามาเจอสิ่งนี้ ทำไมๆ นี่แหละ

ชีวิตของมนุษย์นี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปรียบเหมือนสวะ คือเศษขยะ แล้วมันตกอยู่ในแม่น้ำ มันก็ไหลไปตามแม่น้ำ แล้วสวะชิ้นนั้นคือเหมือนชีวิตชีวิตหนึ่งไง

นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดมา กระแสน้ำมันพัดไป สวะชิ้นนั้น ขยะชิ้นนั้น แล้วน้ำมันก็พัดไปแรงบ้าง เบาบ้าง ตามกระแสน้ำนั้น

ชีวิตก็เหมือนกัน เกิดมานี้เหมือนสวะอันหนึ่งตกอยู่ในน้ำ ที่น้ำมันจะพัดไป แต่พัดไปแล้วมันไปติดตรงไหนล่ะ ไปติดในสิ่งที่เป็นขยะที่เป็นพิษ มันก็ได้สารพิษนั้น ถ้ามันไปเกี่ยวไปติดกับต้นไม้อยู่อย่างใด มันก็อยู่อย่างนั้น มันเปื่อยมันเน่า มันก็เป็นอาหารของปลา ชีวิตเรา เราคิดของเราอย่างนี้ละ

ฉะนั้น ถ้าชีวิตนี้มันเปรียบเหมือนขยะที่ลอยน้ำไป ถ้ามันถูกต้องชอบธรรม มันออกสู่ทะเลโดยธรรมชาติของมัน

แต่ในสมัยปัจจุบันนี้ติดเชื้อมากเลย เชื้อ ๑๐ เชื้อ ๒๐ เชื้อมันกันหมดนะ

แต่ในสมัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นธรรมาธิษฐาน ท่านเปรียบเหมือนชีวิต ธรรมาธิษฐานคือเป็นสังฆะ เป็นสมัยเมื่อ ๒,๕๐๐ ปีมาแล้ว มันยังไม่มีเชื้อ ไม่มีอะไรหรอก แม่น้ำมันก็พัดสิ่งที่มันเป็นขยะเป็นสวะไปตามกระแสน้ำนั้นนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปรียบไว้ในพระไตรปิฎกไง

นี่ก็เหมือนกัน ย้อนกลับมาชีวิตเรา เรามีพ่อแม่ แม่ แค่ว่าไปวัด เราก็บอกขับรถไปทำงานก็ได้ เราจะขับรถไปไหน จะไปวัด ไปวัดก็เป็นครั้งเป็นคราว แล้วก็คุยกันให้เป็นที่ถูกต้อง ชอบธรรมว่า เดือนหนึ่ง ปีหนึ่งจะไปกี่หน จะไปได้มากน้อยแค่ไหน หรือจะไม่ไปเลย พ่อแม่จะให้ความหวังอย่างไร แล้วเราก็กูยกัน ถ้ารู้เรื่องได้ก็รู้เรื่อง ถ้าคุยกันไม่รู้เรื่อง

พ่อแม่ใจเขา เขาก็อยากให้เราเป็นคนดี แต่เขาก็ต่อรอง

ทุกคน ก็เลสนใจของคนเห็นแก่ตัวทั้งนั้น เขาก็ต้องการให้เราอยู่ในโอวาทเขา เขาก็ต้องการให้เราชื่นชมเขา เขาก็ต้องการให้เราเอออไปกับเขาทั้งนั้นนะ เพราะเขาจะบงการชีวิตไป

ถ้าเป็นทางวิทยาศาสตร์ พ่อแม่รังแกฉันๆ แต่คำว่า “พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของคุณ” จะรังแกฉันหรือไม่รังแกฉัน ในความรู้สึกนึกคิดของเขา เขาว่าเขารัก เขาก็ปรารถนาอย่างนั้นนะ แต่เราก็แฉวนไว้

พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของคุณ เพราะให้โอกาส ให้ชีวิตนี้มา แต่เราจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ ถ้าเรามีอำนาจวาสนา เราจะประพฤติปฏิบัติให้เป็นพระอรหันต์ในส่วนตัวของเราโดยมรรคโดยผล ไม่ใช่โดยการเป็นพ่อเป็นแม่ใคร ให้เกิดมรรคญาณ เกิดอัสวัชฌญาณทำลายอวิชชาในใจของตน ถ้ามีเป้าหมายและทำได้จริง

ถ้ายังทำไม่ได้จริง เราก็พยายามของเราไป สิ่งที่เราจะให้ในบ้านเราร่วมเย็นเป็นสุข เพราะสังคมเขามองตรงนี้ จะมีการโต้แย้งขนาดไหน พ่อแม่ก็ถูกอยู่แล้ว เขาไม่เชื่อหรือว่าลูกจะถูก สังคมนะ พ่อแม่ต้องถูกอยู่แล้ว แล้วเราไปโต้ไปแย้งไม่มีประโยชน์อะไรเลย

หลงตาผ่านเคยสอนไว้ แม้แต่พ่อแม่ผิด เราก็ไม่ควรโต้แย้ง ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะพอ

แต่ไม่พอหรอก ภาษาของคน ความรู้สึกของคน คนเรามันมีลิมิตในความอดทน เราจะอดทนได้มากน้อยแค่ไหน เราจะตั้งสติได้มากน้อยแค่ไหน เราจะตั้งสติของเรา แล้วก็สู้กับวิกฤติอย่างนี้ไป

แต่ความอดทนของคนมีจำกัด พอมีขีดจำกัด มันก็ทะเลาะเบาะแว้งไป

เราโน้มเอียง ล้อไปกับเขาก่อน ล้อไปกับทางพ่อทางแม่ไง

เขาบอกเลยนะ แม้แต่ขับรถไปวัดก็ไม่ได้ ทางบ้านไม่เห็นด้วย แล้วเรากดดัน

ไปกดดันทำไมละ วัดอยู่ที่ในหัวใจ วัด วัดหัวใจ ข้อวัตรปฏิบัติ เราปฏิบัติของเรา มีโอกาสเราค่อยไป ไม่มีโอกาส เราก็เก็บไว้ก่อน

เวลาหลวงตาท่านเล่านิทานไง

ไปไหนมา

โห้ย! ไปปฏิบัติมา

ปฏิบัติที่ไหน

ไม่บอก เห็นไหม เพราะไม่ได้ไป

โห้ยเหมือนกัน เราจะไปก็ได้ ไม่ไปก็ได้ แต่มันอยู่ที่อุดมการณ์ของเรา อยู่ที่หัวใจของเรา

ในกรณีอย่างนี้ ในพระไตรปิฎกนะ พระรัฐपाल พระรัฐपालลูกชายคนเดียวไง จะบวช พ่อแม่ไม่ให้บวช อดอาหารประท้วงเลย พ่อแม่ก็ไปกว้านเอาเพื่อนมากล่อมหมดเลย เพราะพ่อแม่เขามีฐานะ เขาเป็นเศรษฐี แล้วมีลูกชายคนเดียว

แล้วเวลาเพื่อนมากล่อมแล้ว รู้เลย เพราะเพื่อนมันรู้จักกัน ถ้าพ่อแม่ไม่ให้บวช มันอดอาหารตายแน่นอน ถ้ามพ่อแม่เลย อยากเห็นหน้าลูกไหม ถ้าอยากเห็นต้องให้บวช ถ้าไม่ให้บวช มันตายแน่ๆ

ในพระไตรปิฎก พระกัศสปะก็ลูกคนเดียว ก็พ่อแม่ก็อยากให้แต่งงาน ก็แต่งงาน แต่บังเอิญมีบุญ ไปแต่งงานภรรยาที่ว่าเราจะถือพรหมจรรย์ด้วยกัน รอจนพ่อแม่ฝ่ายพระกัศสปะเสียชีวิต พ่อแม่ฝ่ายภรรยาเสียชีวิต ๔ คนเสียชีวิตหมด มีสมบัติ ๒ ตระกูลแจกหมดเลย

พระกัศสปะออกบวชเมื่อแก่ ต้องรอให้พ่อแม่ตายก่อน ภรรยาก็เหมือนกัน แล้วออกประพฤติปฏิบัติเป็นภิกษุและภิกษุณี แล้วเป็นพระอรหันต์หมดเลย

วิฤตชีวิตของแต่ละบุคคลมันไม่เหมือนกัน สร้างเวรสร้างกรรมมาอย่างใด ถ้าสร้างเวรสร้างกรรมมาดีงาม เราก็ของเราได้ แต่มันสร้างเวรสร้างกรรม ทุกคนอยากจะให้ลูกบวช แต่บวช ๗ วันนะ บวชพรรษาหนึ่ง ห้ามเกินนั้น จะสึก มาเฝ้าเลยละกลัวไม่สึก

เวลาอยากให้ลูกบวช อยาก บวช ๗ วันพอ อยากได้บุญ อยากได้ทุกอย่าง

เห็นแก่ตัว โดยธรรมชาติของกิเลสมันเห็นแก่ตัว นี่พ่อแม่ของเราละ

เราเห็นด้วยกับโยม อยากปรารถนาให้บ้านมีความสุข ความปรารถนา ความอยาก ประพฤติปฏิบัติ เก็บไว้ในใจบ้าง แล้วอุทิศการณของเรา ทำให้บ้านร่มเย็นเป็นสุข อย่าไปทะเลาะกัน ไปก่อดินกัน แต่เมื่อกรรมของสัตว์นะ

เราจะบอกว่า ชีวิตเราก็เหมือนอย่างนี้ กว่าเราจะได้บวช โอ้โฮ! วิฤตดีมาก พ่อแม่ก็ไม่ให้เหมือนกัน แต่ตอนนี้เป็นพระ แล้วเป็นพระมา ๔๐ กว่าพรรษาแล้ว

เหมือนกัน กรรมของสัตว์ แล้วเราทำของเรามา เพราะอะไรรู้ไหม

เพราะว่าโยมมีพ่อแม่ โยมมีหน้าที่การงาน มันมาก็ปีแล้วละ มันเกิดมานมนานแล้ว แล้วก่อนหน้านี้มีความขัดแย้งกันหรือไม่ แล้วตอนนี้มีความขัดแย้งเพราะอะไร

เราก็ปรารถนาให้บ้านมีความสุข แต่สมบัติทางโลก สิทธิของเราคือหัวใจของเรา จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันไปตามกรรมของสัตว์ แล้วปัจจุบันนี้เราได้มาเกิดเป็นมนุษย์ แล้วมีพ่อแม่ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เราดูแลรักษา แล้วพยายามให้กระทบกระทั่งกันน้อยที่สุด

แม้จะก่อดินขนาดไหน มันก่อดินเพราะเราศรัทธาในพระพุทธศาสนา มันก่อดินเพราะเราเชื่อมั่นในหลักสัจธรรม แต่ทางโลกเขาต้องการรั้งไว้กับทางโลกใจ โลกกับธรรม เหยี่ยวนั้นเดียวกัน หัวกับก้อย แล้วเราจะต้องบริหารจัดการให้ชีวิตของเราเย็นยังอยู่ได้ แล้วไม่ให้หลงไปติดกับกระแสโลก แต่พ่อแม่ก็ลากๆ ไปกับกระแสโลกอย่างนั้น เราก็เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขในครอบครัว

พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก สิทธิเสรีภาพของจิตของเรา จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะนี้เป็นของเรา แล้วเราจะบริหารจัดการอย่างไรให้สังคมโลก ครอบครัวของเราไม่ทะเลาะเบาะแว้งหรือให้มันร่มเย็นเป็นสุขบ้าง แต่อุดมการณ์ของเรา เราก็รักษาของเรา แล้วรอจังหวะและโอกาสที่เราจะได้ปฏิบัติจริงๆ

แล้วเวลาปฏิบัติให้จริงนะ อย่าแสวงหาเกือบตาย พอไปปฏิบัติ ๒ วันเลิก อุตหนามาขนาดนี้ เอาจริงเอาจังขึ้นมา เขี่ยบชีโกไม่ฝ่อ แล้วทำไม่สมความปรารถนา

ตั้งใจจริง

เราเห็นใจมาก เราเห็นใจนะ คนที่เกิดวิกฤติในความรู้สึกนึกคิด กระทบกันด้วยนามธรรม ไม่มีอะไรเลย ทิวทัศน์ของแต่ละบุคคล ทิวทัศน์ของคนไม่เหมือนกัน แล้วกระทบกระเทือนกัน แต่นี้เป็นปัญหาในครอบครัว เอวัง